



Bydgoszcz, 13 grudnia 2024 roku

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI
WZON. 431.5.4.2024

Pani
Katarzyna *Wojcicka*
Przewodniczący
Powiatowego Zespołu
ds. Orzekania o Niepełnosprawności
w Świeciu

Wystąpienie pokontrolne

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy, na podstawie art. 6c ust. 6 ustawy z dnia 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14.10.2023 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2283), realizując w imieniu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego obowiązek nadzoru nad zespołami do spraw orzekania o niepełnosprawności, przeprowadził zgodnie z przyjętym planem kontrolę problemową w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świeciu.

Przedmiotem kontroli była prawidłowość realizacji zadań orzeczniczych oraz ocena organizacji pracy Zespołu i warunki procedury orzeczniczej.

W szczególności kontrola miała na celu ustalenie stanu faktycznego i ocenę działalności podmiotu kontrolowanego w zakresie prawidłowości stosowania procedury orzeczniczej przy kwalifikowaniu do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, ze szczególnym uwzględnieniem orzeczeń kwalifikujących do znacznego stopnia niepełnosprawności, ocenę zasadności przyznawania, jak i odmowy przyznawania wskazań szczególnych, oraz zbadanie: prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, standardów oraz procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o stopniu niepełnosprawności, zasadności i prawidłowości skierowań na badania specjalistyczne oraz wykorzystywania ich wyników w postępowaniu orzeczniczym. Kontrola miała także na celu ocenę warunków organizacyjnych i technicznych realizacji zadań orzeczniczych,

z uwzględnieniem standardów dotyczących trybu powoływania członków Powiatowego Zespołu. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości kontrola miała na celu ustalenie ich zakresu, przyczyn i skutków oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także sformułowanie wniosków, uwag, zaleceń pokontrolnych zmierzających do usunięcia nieprawidłowości.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2023 roku do dnia kontroli.

Wyniki kontroli zostały przedstawione w protokole kontroli.

Poddając ocenie działalność zespołu w zakresie podlegającym kontroli, stwierdzono przypadki uchybień szczegółowo opisane w Protokole z kontroli problemowej. Działalność jednostki kontrolowanej oceniona została jako **pozytywna z uchybieniami**.

I. Wykaz uchybień.

1. W zakresie procedury orzeczniczej:

- a) Stwierdzono istnienie uzasadnionych wątpliwości co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub że orzeczenie zostało wydane w sposób sprzeczny z przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (w przypadku jednej sprawy: 33764/2024).
- b) W ocenie specjalisty braki w opisach stopnia uzależnienia od innych osób w codziennym funkcjonowaniu lub wewnętrzną sprzeczność opisanych informacji, niekompletność oceny lub/i niewłaściwe uzasadnienia proponowanych rozstrzygnięć, nie spełniające kryteriów ustawowych definicji stopni niepełnosprawności, w tym brak rozgraniczenia między opieką i pomocą (w przypadku 7 spraw).
- c) Nieadekwatnie dobrane składy orzekające zarówno w zakresie lekarza orzekającego, jak i drugiego specjalisty.
- d) Stwierdzono nieprawidłowości w kwalifikowaniu przyczyn niepełnosprawności, niezajdujące potwierdzenia w dokumentacji medycznej lub/i nierównoważne symbole przyczyn niepełnosprawności - 14 spraw, opisane w Protokole.
- e) Uchybiono terminowi jednego miesiąca na wydanie orzeczenia – w przypadku 3 spraw.
- f) W jednej sprawie stwierdzono brak zawiadomienia o nieterminowym załatwieniu sprawy.
- g) W jednej sprawie (50729/2023) zespół kontrolny stwierdził, że Powiatowy Zespół w Świeciu nie ustalił czy orzeczenie zostało doręczone – brak potwierdzenia odbioru.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świeciu, poza wskazanymi uchybieniami, skutecznie realizuje zadania z zakresu orzecznictwa.

Przypadki naruszenia przepisów dotyczących terminowości mogących skutkować przewlekłością postępowań nie wystąpiły.

Akta osób orzekanych są uporządkowane, kompletne.

W Zespole prawidłowo stosowane są przepisy dotyczące orzekania w trybie szczególnym – bez obecności osoby wnioskującej o wydanie orzeczenia, zawieszania postępowań, wezwań do uzupełniania braków formalnych i w dokumentacji medycznej.

Prawidłowo prowadzony jest cykl narad szkoleniowych, uwzględniając trudności związane z organizacją tych szkoleń – niedyspozycyjność lekarzy i innych specjalistów w związku z ich obowiązkami.

Obsługa osób niepełnosprawnych oraz tryby ustalania ich statusu służą efektywnym rezultatom integracji. W kontrolowanym okresie nie zanotowano skarg do Powiatowego Zespołu.

2. W zakresie warunków organizacyjnych i technicznych.

- a) Powiatowy Zespół spełnia kryteria zawarte w § 24 i § 25 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, dotyczące warunków technicznych pomieszczeń.
- b) Stwierdzono braki w zakresie lekarzy powołanych w skład Powiatowego Zespołu i uprawnionych do wydania ocen stanu zdrowia – brak jest czynnie orzekającego ortopedy lub traumatologa. Brak ten skutkuje wadami w doborze składów orzekających, do których powoływany powinien być wskazany lekarz oraz skutkować może wątpliwościami co do prawidłowości ustalanych orzeczeń.

II. Przyczyny i zakres stwierdzonych uchybień.

1. Brak uzasadnionych podstaw do orzeczenia stopnia niepełnosprawności lub orzeczenia o niepełnosprawności.

W toku postępowania o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności diagnozuje się wynikające z naruszonej sprawności organizmu ograniczenia: fizyczne, psychiczne, intelektualne i społeczne, uniemożliwiające osobom orzekanym uczestnictwo w różnych sferach życia, adekwatnie do ich wieku, płci, środowiska kulturowego, możliwości zatrudnienia. Zgodnie z obowiązującymi kryteriami i standardami lekarz przewodniczący składu orzekającego w ocenie stanu zdrowia zobligowany jest do wpisania fizycznych ograniczeń występujących w funkcjonowaniu osoby orzekanej, adekwatnie do rozpoznanej choroby zasadniczej i chorób współistniejących. Brak określenia przez specjalistę orzekającego ograniczeń wynikających ze stwierdzonych stanów chorobowych, bądź nie zgromadzenie w materiale dowodowym dokumentacji, przede wszystkim medycznej, która potwierdzałaby podjęte rozstrzygnięcie orzecznicze, skutkuje uzasadnionymi wątpliwościami co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub, że orzeczenie zostało wydane zgodnie z przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

Taki stan rzeczy stwierdzono w przypadku 1 orzeczenia, na 46 badanych.

2. Wady dotyczące ocen stanu zdrowia oraz ocen specjalistycznych.

Sprawna i efektywna realizacja zadań orzeczniczych uzależniona jest w znacznym stopniu od organizacji pracy organu. W toku kontroli ustalono, że część protokołów i ocen nie zawiera prawidłowego uzasadnienia podejmowanych decyzji orzeczniczych, odpowiadającego rozstrzygnięciu końcowemu, nie określa zakresu i rodzaju ograniczeń spowodowanych naruszoną sprawnością organizmu wynikającą z choroby zasadniczej, bądź jest w inny sposób niekompletna. Uzasadnienia powinny zawierać podanie okoliczności oraz przyczyn zakwalifikowania do niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności lub odmowy zakwalifikowania z uwzględnieniem obowiązujących standardów orzeczniczych zapisanych w przepisach prawa. Oceny specjalistów członków składów orzekających muszą być:

a) od strony formalnej sporządzane w taki sposób, aby nie zawierały braków, które powodowałyby niemożność prawidłowego wyciągnięcia wniosków orzeczniczych, przy tym nie można pozostawiać niewypełnionych części ocen;

b) od strony jakościowej precyzyjne i obiektywne w opisie występowania dysfunkcji osoby orzekanej w samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych, trafne merytorycznie w odniesieniu do treści sporządzanej oceny, kwalifikacji do stopnia niepełnosprawności lub niepełnosprawności lub odmowy takiej kwalifikacji.

Znaczna część ocen lekarskich oraz ocen drugich specjalistów w Powiatowym Zespole w Świeciu jest wadliwa, zgodnie z opisem zawartym w Protokole z kontroli, oraz wyliczeniem błędów zawartych w części I. 1. b) niniejszego Wystąpienia pokontrolnego.

W przypadku ocen lekarskich stwierdzono 31 wadliwie wypełnionych, zaś ocen drugich specjalistów wadliwych było 31, co stanowi większość skontrolowanych spraw.

3. Wadliwy dobór członków składów orzekających.

Kryteria doboru członków składów orzekających – lekarza przewodniczącego składu, lekarza konsultanta oraz drugiego specjalisty – zawarte są w instrukcji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 29.10.2010 r., nr *BON-IV-5273-125-AP/10* oraz w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328 ze zm.) - § 33 pkt 3.

Wyżej wymienione dokumenty naświetlają kierunek kwalifikowania danych spraw do odpowiedniego lekarza-przewodniczącego składu orzekającego oraz drugiego specjalisty: psychologa, pracownika socjalnego, doradcy zawodowego i pedagoga. Dokonuje się tego przede wszystkim w oparciu o chorobę zasadniczą

orzeczanego oraz informacje, które zainteresowany zawarł we wniosku. Taki tok postępowania jest konieczny, by prawidłowo i rzetelnie przeprowadzić postępowania orzecznicze, w wyniku którego zostaje dokonana właściwa ocena i zakwalifikowanie do niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności.

Powiatowy Zespół w 13. kontrolowanych sprawach naruszył zasady prawidłowego doboru składu orzekającego.

4. Niewłaściwe dobrane symbole niepełnosprawności.

Symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu powinien odzwierciedlać rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje dysfunkcje w aktywności indywidualnej i społecznej osoby zainteresowanej z uwzględnieniem § 32 ust. 1-3 rozporządzenia.

W toku kontroli wykazano 14 spraw, w których niewłaściwie dobrano symbol niepełnosprawności w stosunku do choroby zasadniczej.

5. Uchybiono terminowi na rozpatrzenie wniosku.

W postępowaniu o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w zakresie nieuregulowanym w przepisach orzeczniczych, odpowiednie zastosowanie ma m. in. kodeks postępowania administracyjnego: mocą *art. 66 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*. Terminowość załatwiania spraw przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności normuje w szczególności art. 35 - 36 k.p.a.

Zgodnie z art. 35 § 3 kodeksu, załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca. W przypadku sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu 2 miesięcy. Wyznaczenie terminu posiedzenia składu orzekającego winno nastąpić co do zasady w ciągu 1 miesiąca od daty wpływu wniosku, a w wyjątkowych i nieczęstych przypadkach - w terminie 2 miesięcy. Należy zaznaczyć, że do ww. terminów nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu (art. 35 § 5 k.p.a.). Jeżeli w powyższym terminie nie jest możliwe załatwienie sprawy, przez co należy rozumieć podjęcie decyzji orzeczniczej podczas posiedzenia składu orzekającego, w myśl art. 36 § 1 kodeksu, organ obowiązany jest zawiadomić stronę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy. Przepis ma zastosowanie także w przypadku, gdy niezałatwienie sprawy w terminie jest niemożliwe z przyczyn niezależnych od organu.

Zawiadomienie o niezałatwieniu sprawy w terminie należy wystawić z zachowaniem art. 35 § 3 kodeksu. Wystawienie zawiadomienia o terminie posiedzenia składu orzekającego w terminie dwóch miesięcy, wyznaczające posiedzenie na dzień

po upływie ustawowego terminu, nie może być rozumiane jako załatwienie sprawy w terminie. Także w sytuacji, gdy strona usprawiedliwia nieobecność, organ obowiązany jest do terminowego załatwienia sprawy, zgodnie z powyższymi przepisami; termin na ponowne wyznaczenie posiedzenia składu orzekającego, który wyda orzeczenie, należy wyznaczyć w ciągu miesiąca liczonego od daty wpływu uznanego usprawiedliwienia nieobecności. W przypadku 3 spraw uchybiono terminowi jednego miesiąca na wydanie orzeczenia.

6. Brak zawiadomienia o nieterminowym załatwieniu sprawy.

Powiatowy Zespół w Świeciu w przypadku jednej sprawy nie powiadomił strony o nieterminowym załatwieniu sprawy.

III. Wyniki ostatniej kontroli – porównanie.

Ostatnia kontrola problemowa w Powiatowym Zespole w Świeciu zakończyła się w 2020 roku.

Stwierdzono wówczas uchybienia w zakresie ustalania składów orzekających – niewłaściwy dobór drugich specjalistów oraz lekarzy. W ocenach drugich specjalistów oraz lekarzy-przewodniczących składów orzekających wskazano na nieprecyzyjność wypełnianych ocen, brak indywidualizacji, braki w ocenach oraz wady uzasadnień, w tym sprzeczność uzasadnień w stosunku do informacji zawartych w całym formularzu oceny. Ponadto stwierdzono uchybienia w zakresie przyznawania wskazań szczególnych orzeczenia, nieprawidłowo kwalifikowane symbole przyczyn niepełnosprawności oraz wady w zakresie stosowanych podpisów specjalistów. Od czasu ostatniej kontroli nie powołano ortopedy lub traumatologa.

IV. Skutki uchybień.

1. Ryzyko niepełności materiału dowodowego, mającego potwierdzać podjętą decyzję orzeczniczą.
2. Brak przejrzystości i kompletności dokumentacji stoi w sprzeczności z zasadą zaufania obywatela do państwa oraz narusza prawo obywatela do rzetelnej informacji o stanie jego sprawy.
3. Utrudnienie w nabywaniu przez osoby niepełnosprawne należnych ulg i uprawnień.

V. Zalecenia pokontrolne.

W celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli uchybień i nieprawidłowości należy:

1. zapewnić udział w posiedzeniach składów orzekających lekarza ortopedy lub tramatologa;

2. w jednej sprawie oznaczonej numerem:

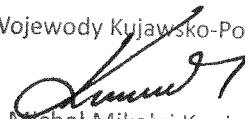
- 33764/2024

- jeżeli termin ważności orzeczenia nie upłynął, a Zespół Kontrolny uznał, że zgromadzone w postępowaniu orzecznym dowody są niewystarczające lub wątpliwe do wydania orzeczenia o zaliczeniu do określonego stopnia niepełnosprawności, ponownie dokonać kwalifikacji osoby orzekanej i w tym celu wznowić postępowanie;
3. zapewnić udział w posiedzeniach składów orzekających specjalistów właściwych pod względem chorób zasadniczych oraz drugich specjalistów – uwzględniając ujednolicone kryteria doboru składów orzekających;
 4. zobowiązać lekarzy przewodniczących składów orzekających oraz drugich specjalistów do prawidłowego i kompletnego wypełniania dokumentacji orzeczniczej;
 5. prowadzić rejestr uchybień w zakresie sporządzania ocen przez członków PZON, z wyszczególnieniem: imię i nazwisko lekarza lub specjalisty, rodzaj uchybienia: merytoryczne (dot. standardów kwalifikowania do niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności), formalno-prawne (dot. stosowania właściwej pieczętki, podpisywania, staranności wypełniania oceny);
 6. przeprowadzać kontrole jakości sporządzanych protokołów i ocen;
 7. w terminie 1 miesiąca, od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przeprowadzić indywidualne szkolenia dla specjalistów w Zespole, w oparciu o minima programowe zawarte w § 27 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz w zakresie prawidłowego wypełniania ocen przez specjalistów. Podpisaną przez specjalistę imienną kartę szkolenia należy przesłać do WZON;

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy mocą § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli, oczekuje od Przewodniczącego Powiatowego Zespołu, w terminie do **31 stycznia 2025** roku, przesłania informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, oraz o podjętych działaniach w celu ich realizacji lub przyczynach nie podjęcia takich działań.

Do wiadomości:
Starosta Świecki
Paweł Knapik

Z up. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego



Michał Mikołaj Koniuch
II Wicewojewoda Kujawsko-Pomorski